

MARK & STALD

FAGLIGT TALT

AF KARSTEN SIMONSEN, PLANTEAVLSKONSULENT, VESTJYSK LANDBOFORENING.

STYRKET KONKURRENCEEVNE I ØKOLOGISK MÆLKEPRODUKTION

For tiden afregnes økologisk mælk med en betydelig merpris i forhold til tidligere. Merprisen har været betydelig lavere, og det kan sikkert ske igen.

I Vestjysk Landboforening har vi (kvæg-, drifts- og plantekonsulent) sammen med fem andre foreninger tjekket op på økologiske mælkeproducenters konkurrenceevne. Projektet er støttet af Den Europæiske Landbrugsfond, Fonden for økologisk landbrug samt Mælkeafgiftsfonden.

“ Mulighederne og størrelserne på de enkelte bedrifter er meget forskellige – og godt for det, for de ydre rammer er ikke ens.

Hvad kendetegner økologiske kvægbedrifter med god konkurrenceevne?

Vi har fokuseret på lokale bedrifter og sammenlignet med det samlede talmateriale, der dækker ca. 150 økologiske kvægbedrifter i Danmark.

Vores tese er:

- Enkelthed
- Setuppet passer sammen.
 - Antal køer er tilpasset staldens reelle kapacitet
 - Et stort afgræsningsareal – min. 0,5 ha muligt/ko
 - Et godt sædskifte – og til jordtypen
- Udnyt i stedet for at udfylde rammerne

Mulighederne og størrelserne på de enkelte bedrifter er meget forskellige – og godt for det, for de ydre rammer er ikke ens. Udbytte i marken og ydelsen fra køerne i EKM var meget forskellige, og de er også udslagsgivende.

Vigtigst er hele måden, bedriften er bygget op. Strukturudviklingen i hele samfundet inkl. landbruget har betydet til stadighed større bedrifter. I denne forbindelse er det en udfordring – og i større grad for økologien – at fastholde enkeltheden og at hele 'setuppet' passer sammen.

I tilknytning hertil kommer, hvordan rammerne – antal pladser i stalden – udfyldes eller udnyttes på. Her vil 'bankmanden' meget nemt komme op i os alle. Jeg ganger et allerede opnået dækningsbidrag/ko med antal mulige pladser i stalden. Der kan være steder, hvor samlet dækningsbidrag bliver større med færre køer i stalden.

15 interesserede kolleger havde fundet vej til markvandringen hos Anders Lund, Brædstrup i begyndelsen af oktober.

Efterafgrøder er ren business

Med korn og bælgæd på rækker får Anders Lund, Brædstrup, stærkere efterafgrøder, mindre ukrudt og bedre jordstruktur. Nu forsøger den eksperimenterende planteavler sig også med direkte såning

EFTERAFGRØDER
AF KAREN MUNK NIELSEN

Hestebønnerne er endelig høstet, og rester af stub og stængler ligger vissebrune tilbage på marken. Det blev sent i år, men Anders Lund har ikke haft ekstra travlt med at så vinterrug af den grund. Den såede han nemlig allerede i maj, da han var færdig med at radrense hestebønnerne. Nu står de snorlige, grønne rækker af rug klar til at overtage marken uden nogen form for jordbearbejdning og dermed også uden nyspiret ukrudt.

36 cm mellem rækkerne

Anders Lund driver 70 ha planteavl på Åstrupgård i Østjylland, og han har systematisk gennem de seneste 10-15 år udviklet og forfinet sine metoder og fundet løsninger, der får sædskifte, efterafgrøder og jordbehandling til at gå op i en højere enhed. Pløjefri etablering er blot det seneste skud på denne stamme. Foruden den undersøede vinterrug i hestebønne-marken prøver han i år at etablere vinter-

rug i stubharvet jord efter vårtriticale.

En helt afgørende forudsætning for disse og andre af hans tiltag er, at alle afgrøder dyrkes på 36 cm's rækkeafstand. Tidligere på måneden demonstrerede han systemet og fortalte om sine erfaringer ved en markvandring arrangeret af Økologisk Landsforening.

Efterafgrøder er ren business

Der er 36 cm mellem rækkerne – ikke fordi det er optimalt sådan teoretisk set, men fordi det var, hvad gårdens maskiner kunne ombygges til. Den store afstand giver fantastisk gode muligheder for at etablere efterafgrøder mellem rækkerne. Normalt er det rødskovler. Den er driftssikker og kraftig og passer i sædskiftet med rødskovler til frø. Anders Lund er dog klar til at udfordre rødskovleren.

- Jeg har hidtil været meget kvælstof-fixeret, fordi jeg har under 50 kg N pr. ha i husdyrgødning. Der er rødskovler utrolig god, men kvælstof er ikke nok. Efterafgrøden skal også give noget biomasse og noget mere diversitet. Jeg drømmer

om en blanding med fire-fem arter, som passer optimalt til undersåning og række dyrkning, siger han og tilføjer:

- Nogen tror, jeg er idealistisk, fordi jeg går så meget op i efterafgrøder. Det er jeg måske nogle gange, men det er også business. Efterafgrøder er ren business.

Strukturen er i orden

Anders Lund er stærkt optaget af jordens struktur, liv og frugtbarhed. Med det valgte sædskifte er jorden stort set altid bevokset, og al halm og stub nedmuldes. Ambitionen er nu at udfordre ploven og eksperimenterere med reduceret jordbehandling.

At dyrkningssystemet er godt for jorden, afslørede spade og jordspyd, som var med på turen gennem markerne. Med var også Lars Munkholm, der forsker i bl.a. jordstruktur ved Aarhus Universitet og gav deltagerne indblik i, hvad man kan læse ud af jordens udseende og lugt. Lars Munkholm kunne konstatere, at det eneste sted, jorden var kompakt og trykket, var i forageren.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond for udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Rækkeafgrøder på den billige måde

Rækkedyrkning har fået en renaissance de seneste år. Mange har investeret i dyre, avancerede radrenser med gps, kameraer, såudstyr etc., men de dyre maskiner er ikke en forudsætning for succes

EFTERAFGRØDER AF KAREN MUNK NIELSEN

Når man siger rækkedyrkning og radrensning af korn, vil nogle helt naturligt tænke kamerastyret, gps og intelligente radrenser til mange hundrede tusinde kroner. Men man kan sagtens klare sig med meget mindre. Det gør Anders Lund, Brædstrup. Hans maskinpark består af et par gamle fire meter Nordsteen såmaskiner og en radrenser, han selv har ombygget.

- Alt, hvad jeg har, er gammelt. Jeg mener, de gamle maskiner kan gøre arbejdet lige så godt, som de nye, smarte kan. Man skal blot kende sine maskiner og køre ordentlig med dem, pointerer han og tilføjer:

- Men de nye kan gøre det hurtigere!

Gammelt og billigt

Anders Lunds radrenser er frontmonteret, og ved anden rensning i maj spænder han såmaskinen i bagliften og sår efterafgrøde - eller næste ho-

vedafgrøde - direkte i den løsenede jord.

Ifølge Anders Lund er stubharven med vingeskær dog et lige så vigtigt redskab som radrenseren. De to tilsammen med kraftige efterafgrøder holder roduktrudet i skak.

- Faktisk tror jeg, de fleste økologer kunne klare sig med en god stubharve, en såmaskine og en radrenser, funderer han.

Han fremhæver dog også brakpudseren, som han benytter efter høst. Med rødskæver som gennemgående og kraftig efterafgrøde er han nærmest nødt til at sætte en høj stub. Den og rødskæveren får efterfølgende en omgang tæsk med brakpudseren, der er forsynet med dobbelt kniv, så massen bliver findelt inden nedmulding.

Den billige maskinpark er en væsentlig grund til, at Anders Lund kan skabe økonomisk overskud af 70 ha økologisk planteavl med udbytte på 35-40 hkg/ha.

- Der var en gang, jeg brugte meget tid på at regne maskinomkostninger og DB2 ud. Det er jeg holdt op

Anders Lund har været økologisk planteavljer siden 1999 og har siden udviklet dyrkningssystemet, så han gennem et sammenhængende sædskifte håndterer næringsstofforsyning, ukrudtsregulering og opbygning af en god jordstruktur.

med. Maskinomkostningerne er meget lave. Og ja, jeg betaler skat. Ikke topskat, men dog skat.

På www.aastrupgaard.eu kan man læse mere om Anders Lunds dyrkningssystem og se billeder af maskiner mm.

Vinterrug er sået for et par dage siden i stubharvet mark.

Vinterrug i stub efter hestebønner. Rugen blev sået ved anden radrensning i maj.

Jordstrukturen er løs og god. Fotos: Karen Munk Nielsen

Om projektet

'Demonstration af nye økologiske løsninger' er et toårigt projekt, hvis mål er at udbrede kendskabet til velfungerende økologiske løsninger i stald og mark. Det sker gennem:

- ▶ Produktion af korte film
- ▶ Demonstrationer i praksis
- ▶ Web-baseret håndbog

Åstrupgårds dyrkningssystem

Anders Lund har drevet økologisk planteavl på gården siden 1999.

70 ha JB 3-5

Sædskifte: Rødkløverfrø - Vårtriticale - Vinterrug m. kløver - Hestebønner - Vinterrug m. kløver - Vårtriticale m. rødkløverudlæg 36 cm's rækkeafstand
Radrensning - ingen strigling
Altid stubharvning før pløjning
Konventionel husdyrgødning: 42 kg N/ha

Maskinpark

- ▶ To gamle 4 m Nordsten såmaskiner
- ▶ Kverneland stubharve m. vingeskær
- ▶ Kverneland plov
- ▶ 4 m radrenser
- ▶ Brakpudser
- ▶ Såbedsharve
- ▶ Tromle

Følg med næste år

Marvandringer hos Anders Lund er et led i Økologisk Landsforenings projekt 'Demonstration af nye økologiske løsninger'. Planteavlskonsulent Malene Storm Kræfting, som havde arrangeret markvandringer, inviterer allerede nu til en opfølgende markvandring hos Anders Lund til sommer. Her vil man kunne se eller gense markerne og det pløjefri eksperiment, når afgrøderne er i fuld vækst.

- Det er spændende at følge en innovativ økologisk landmand som Anders, der tør prøve nogle af de grænser af, vi ikke så tit ser prøvet af. Det kan vi alle lære meget af, både landmænd og konsulenter, siger Malene Kræfting.

Den beregnede notering for økologiske smågrise er ændret

SMÅGRISE: Der er fortsat fantastisk god økonomi i økologisk svineproduktion. Med uændret markedstillæg er der et resultat per gris på 621 kr./gris i uge 44, 2015. Det oplyser Videncentret for Svineproduktion.

Nu øger soholder sin andel af overskuddet per gris fra 35,6 pct. i det gamle grundlag til 41,2 pct. i det nye grundlag, hvilket alt andet lige øger smågriseprisen ved 30 kg med 35 kr./kg. Den samlede justering i smågriseprisen bliver endnu større. Ved 30 kg stiger smågriseprisen med 65,6 kr./30 smågrise, fordi soholdet har mindre effektivitetsfremgang end slagtesvineholdet i det nye grundlag.

Med uændrede foderpriser var der stort set ingen ændringer i de samlede omkostninger per produceret økologisk svin i Danmark.

Grundlaget for økologisk smågrisenotering gælder fra uge 44.

Kvaliteten af økologisk kløvergræsensilage halter

ENSILAGE: Fordøjeligheden af økologisk kløvergræsensilage fra 2. slæt og senere ligger på landsplan under det anbefalede niveau på 75. Det kan gå ud over grovfoderoptagelse hos de økologiske køer, og dermed ydelsen, pointerer Seges Økologi på Landbrugsinfo.

I økologiske rationer er kløvergræsensilage som regel det dominerende grovfoderemne, mens majs og ensilage af rene græsser vægter mindre. For at vurdere grovfoderkvaliteten er det derfor relevant at se tættere på kvaliteten af den økologiske kløvergræsensilage.

Høster 10 t hvede pr. ha

HVEDEHØST: En engelsk økolog nær grænsen til Skotland har opnået 9,9 t/ha i vinterhvede som gennemsnitsudbytte på 9 ha. Planteavleren vurderer ifølge Farmers Weekly at det høje udbytte delvis kan forklares med tilstrækkeligt med sol på de rigtige tidspunkter samt omhyggelig ukrudtskontrol.

Hveden er sået med 220 kg/ha i begyndelsen af oktober 2014. Forfrugten var to år med hvidkløvergræs.